

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep

0030 OSLO

Vår dato: 22.08.2013
Vår referanse: xx/xxxxx
Saksbehandler: xxx
Telefon: xx xx xx xx
Deres dato:
Deres referanse:

Høring – ny utføreordning i offentlige tjenstepensjonsordninger

Pensjonsordningen for apotekvirksomhet (POA) viser til Arbeidsdepartementets brev av 21. juni 2013 om høring av forslag til ny utføreordning i offentlige tjenstepensjonsordninger.

Arbeidsdepartementet legger i høringsnotatet frem forslag til endringer i lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover, herunder lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet mv. Forslagene omfatter nye regler for uførepensjon som er tilpasset ny uføretrygd i folketrygden og nye regler for skattlegging av uføreytelser.

1. Generelle merknader

Det foreslåtte regelverket er i hovedsak en tilpasning av dagens ytelsesnivåer til de vedtatte endringene i folketrygden, som trer i kraft 1. januar 2015.

1.1 Prinsipielt utgangspunkt

POA er positiv til hovedgrepene som beskrives i høringsnotatet, og legger spesielt vekt på følgende:

Harmonisering av ytelser

POA er opptatt av at regelverket som er knyttet til uføreytelser, blir enkelt å forstå for både medlemmene og arbeidsgiverne. En harmonisering av uføreytelser fra folketrygden og tjenstepensjonen vil bidra til dette. Da er det viktig at det etableres regler og begreper som er mest mulig like de som benyttes i folketrygden, som for eksempel felles definisjoner av sykdom, inntekt og lignende. I dag er det store avvik på dette området, slik departementet påpeker.

I henhold til ønsket om effektiv ressursbruk, er det viktig at ordningen blir enkel og mest mulig kostnadseffektiv å administrere. Lavest mulig administrasjonskostnader har betydning for økonomien i POA-ordningen. En netto påslagsordning vil eliminere den svært krevende samordningen med folketrygden. Det gir store muligheter for en mer kostnadseffektiv saksbehandling. Også her er det ønskelig at ytelser, betingelser og begreper er så like som mulig i folketrygden og tjenstepensjonen. Dette aspektet tilsier at vilkårene bør gis i lover og forskrifter, slik at det i minst mulig grad overlates til skjønn.

Tjenstepensjon er knyttet til arbeidsforholdet

POA mener prinsipielt at en tjenstepensjon er en del av lønnsbetingelsene. Det er altså en del av godene man får gjennom et arbeidsforhold. Dermed er det naturlig at en arbeidsgiver

kun skal belastes for disse kostnadene i den perioden medlemmet faktisk er ansatt hos arbeidsgiveren.

I dag har medlemmet rett til en oppsatt uføreytelse etter at ansettelsen har opphørt. Det blir beregnet premie for dette frem til pensjonsalder fordi den oppsatte rettigheten reguleres med økningen i grunnbeløpet. Disse reguleringspremiene utgjør en ikke ubetydelig kostnad for arbeidsgiverne.

Sett i lys av dette, er POA positiv til å dreie ordningen i retning av en forsikringsordning, men mener samtidig at det er viktig at ordningene i privat og offentlig sektor ses i sammenheng. Banklovkommisjonen er ennå ikke klar med sitt forslag til ny uføreordning i privat sektor, og utformingen av de private ordningene vil ha stor betydning for helheten i pensjonssystemet. Dersom tjenestepensjonen går over til en forsikringsordning, bør reglene og rammene for de to sektorene i størst mulig grad være like. Det vil bidra til å unngå kompliserte «samordningsregler» dersom målet er å unngå for høy kompensasjonsgrad.

POA finner det vanskelig å kommentere forslaget om en forsikringsordning ytterligere, siden spørsmålet kun er beskrevet overordnet i høringsnotatet. En forsikringsordning bør utredes nærmere. En utredning av en forsikringsordning må derfor være en naturlig neste fase i reformarbeidet.

POA mener prinsipielt at fordelingspolitiske hensyn i hovedsak bør ivaretas av folketrygden. Uførepensjonen fra POA bør i størst mulig grad stå i forhold til den enkeltes lønnsnivå, fordi den skal kompensere for bortfall av inntekt. I den forbindelse vil POA bemerke at den faste lønnsuavhengige faktoren på 0,25 G for mange vil utgjøre hoveddelen av uførepensjonen fra tjenestepensjonsordningen.

Behov for fleksibilitet i produktet

POA mener at det er hensiktsmessig at de grunnleggende ytelsene i tjenestepensjonsordningene, også uføreordningene, er like for alle arbeidsgivere innenfor POA-ordningen. POA mener også at det vil være hensiktsmessig om tillegg til grunnytelsen, for eksempel barnetillegg, er valgfrie. Det vil gi en viss fleksibilitet i produktet for den enkelte virksomhet.

1.2 Risiko

Risiko for sementering av ytelsene

Gitt at det er nødvendig å få etablert et regelverk samtidig med at folketrygden legges om, og at det ikke er realistisk med større omlegginger til f.eks en forsikringsordning innenfor tidsrammene, er altså POA positiv til hovedgrepene som høringsnotatet legger frem. Disse reduserer betydelige svakheter ved dagens løsning. POA mener likevel at det beste hadde vært å etablere en ny uføreordning. Dagens uføreytelser er i stor grad et resultat av tidligere tiders vurderinger og tallrike tilpasninger. Når det ikke etableres en ny uføreordning nå, er det en fare for at de løsningene som er foreslått, blir varige.

2. Kommentarer til de enkelte forslagene

2.1. Ny uførepensjonsordning i offentlige tjenestepensjonsordninger (kapittel 3)

Beregningsgrunnlaget for ny uførepensjon

I høringsnotatet har departementet vurdert om beregningsgrunnlaget for den nye uførepensjonen burde være likere grunnlaget for ny uføretrygd i folketrygden. Det kan være naturlig at to uføretelser som sammen skal gi dekning opp til et visst nivå, beregnes ut fra like prinsipper. POA er enig i at det på sikt vil være naturlig å vurdere en slik tilnærming.

Departementet foreslår at pensjonsytelsen beregnes likt, uavhengig av om det ytes uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. POA støtter dette forslaget.

Teknisk tilpasning av barnetillegget

Barnetillegget medfører at samlet kompensasjonsgrad fra tjenestepensjonsordningen er høyere for personer med forsørgeransvar. Som departementet påpeker, avhenger ikke den enkeltes lønn av forsørgelsesbyrde, og en slik ordning ville neppe blitt innført fra grunnen av i dag. POA mener at ordningen med barnetillegg burde være et valgfritt tilleggsprodukt. Vi har ikke særskilte synspunkter på om nivået bør reduseres noe for å unngå svært høye kompensasjonsgrader. Et standardisert barnetillegg vil være enkelt å praktisere.

2.2. Uføreordningen som en ren forsikringsordning (kapittel 4)

Vi viser til generelle merknader i punkt 1.

2.3 Avkortning av uførepensjon mot inntekt (kapittel 5)

POA støtter forslaget om nye avkortingsregler. I dag er utgangspunktet at inntekter ved siden av uførepensjon fra POA reduserer uførepensjonen. Med hjemmel i lov om apotekvirksomhet mv. har styret i POA åpnet for enkelte unntak. Gjeldende regler er uklare og utfordrende å praktisere. Det er vanskelig for medlemmet å forstå at folketrygdens regler om friinntekt bare gjelder for en del av den totale ytelsen en mottar.

En utfordring med friinntektsregler er å få på plass gode og sikre kilder for inntekt, både underveis og i forbindelse med etteroppgjøret. For å kunne gjennomføre hensiktsmessige etteroppgjør og kontroller, er det nødvendig å innhente opplysninger direkte fra skatteetaten, noe loven ikke åpner for i dag. POA foreslår derfor at det innføres en hjemmel for innhenting av inntektsopplysninger direkte fra skatteetaten, og at det derunder legges til rette for elektronisk overføring.

Muligheten for å innhente inntektsopplysninger direkte fra skatteetaten bør imidlertid ikke begrenses til bare å gjelde uførepensjon, da dette vil være hensiktsmessig også i forbindelse med inntektsprøving av etterlattepensjon og AFP. Vi foreslår derfor at hjemmelen gjøres generell og plasseres i § 32.

2.4. Alder for overgang til alderspensjon (kapittel 6)

POA støtter forslaget om overgang til alderspensjon ved 67 år.

2.5. Andre spørsmål (kapittel 7)

Midlertidig og varig uførepensjon

POA støtter forslaget om at det i loven skilles mellom uførepensjon og midlertidig uførepensjon. Dette vil være en lovfesting av dagens praksis, hvor regelverket forvaltes slik at ytelsen tilpasses ytelsene fra folketrygden.

Sykdomsbegrepet

Departementet foreslår at folketrygdlovens regler skal legges til grunn for saksbehandlingen av krav om uførepensjon. I dag er de medisinske inngangsvilkårene i de to lovene ikke identiske, men forstås og praktiseres noenlunde likt. NAVs vurderinger og vedtak legges i stor grad til grunn for saksbehandlingen i POA. Det vil være en stor fordel at de medisinske inngangsvilkårene i tjenstepensjonen og folketrygden harmoniseres, og POA støtter forslaget.

POA er enige i at regelen om aldersvekkelse fra fylte 64 år er svakt begrunnet i dag. Den aktuelle persongruppen vil være dekket gjennom AFP-ordningen, og regelen bør dermed kunne oppheves.

Minste uføregrad 20 prosent

Forslaget berører svært få personer, og en minste uføregrad på 20 prosent vil harmonere med de nye reglene for inntektsavkorting og bortfall av ytelse. POA er derfor enig i at det innføres en minstegrens for uføregrad.

Uførepensjon som attføringsstøtte

POA er enige i at det ikke lenger er behov for særregler ved opplæring og kan i den forbindelse vise til at det enkelte medlem har en plikt etter folketrygdloven til å gjennomføre arbeidsrelaterte aktiviteter.

Uførepensjon til dem som ikke får uføretrygd fordi de ikke fyller kravet til forutgående medlemskap

Det vil være noen tilfeller hvor det foreligger rett til uførepensjon fra POA, men ikke fra folketrygden fordi POA har uføredekning fra første dag, mens folketrygden har krav til tre års forutgående medlemskap. Spørsmålet er hvilket dekningsnivå som skal gjelde for personer som er dekket av tjenstepensjonsordningen, men ikke fyller vilkårene i folketrygdloven § 12-2.

POA mener at eventuelle urimelige utslag av det nye regelverket bør repareres gjennom folketrygden, som blir sikkerhetsnettet for inntekter opp til 6 G. Alternativet kan være en valgfri tilleggsforsikring.

Øvrige spørsmål

POA støtter forslagene, men vil bemerke at det som i de foreslåtte reglene i §§ 13 og 14 er ment å gjelde generelt (blant annet om opplysningsplikt), bør plasseres i § 32. Forslagene er i all hovedsak en videreføring og presisering av gjeldende regler, og det kan skape uklarheter når regler som er ment å gjelde generelt bare presiseres for den ene ytelsen.

POA støtter også forslaget til presiseringer og endringer i utbetalingsreglene, jf. § 14.

Behov for endringer i samordningsloven mv.

Samordningsloven § 27 hjemler informasjonsutveksling mellom NAV og tjenstepensjonsordningene, og sistnevnte imellom. Selv om uføreytelsene ikke lenger skal samordnes, vil ordningene fortsatt ha behov for informasjonsutveksling i forbindelse med innvilgelse, avkorting og andre endringer. Vi legger til grunn at § 32 vil være tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for informasjonsutvekslingen mellom NAV og POA, men ber

departementet vurdere hjemmelsgrunnlaget for utveksling av informasjon mellom tjenstepensjonsordningene.

2.6. Overgangsregler (kapittel 8)

POA vil understreke viktigheten av enkle overgangsregler, og at det kan gis god informasjon i god tid til medlemmer og arbeidsgivere. Det er viktig at reglene for konvertering av løpende uførepensjoner blir klare innen et tidspunkt som gjør det er mulig å sikre korrekt overgang til ny uføre til riktig tid.

2.7. Typeeksempler (kapittel 9)

Ingen merknader.

2.8. Økonomiske og administrative konsekvenser (kapittel 10)

Ingen merknader.

2.9. Utkast til lovendringer (kapittel 11)

Pensjonsgrunnlaget i POA er begrenset til ti ganger grunnbeløpet, jf. § 5, så forslaget til beregningen av full uførepensjon i § 11 må samsvare med dette.

3. Forslag til øvrige endringer i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet

POA ønsker å orientere om at det i løpet av høsten vil komme forslag til endringer i øvrige bestemmelser i lov om pensjonsordning for apotekvirksomhet for å få regelverket i samsvar med lov om Statens pensjonskasse og praksis der det er nødvendig og hensiktsmessig.

Vennlig hilsen for POA

Finn Melbø
styreleder

Arild Storegjerde
styresekretær